

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
za inozemstvo celoletno K 420—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za inozemstvo 55—

SLOVENE

Inzerati:
Računalna pettversta (50 mm
široka in 3 mm visoka ali uže
prostor)
za enkrat . . . po K 5—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 50/50 mm K 10,
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po praz-
nika ob 8. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bozn.-horo. 7583.

Pogrešna Radićeva taktika.

Belgrad, 22. januarja. (Izvirno) Sinoči
so se končala pogajanja z zemljoradniki. Po
sklepu glavnega odora zemljoradniške stranke
so zemljoradniki odbili vstop v Pašičevo
vlado. Govori se, da je na ta sklep najbolj
vplival bivši londonski poslanik minister Jo-
van Jovanović, ki iz vse duše sovraži Pašića
in radikale, ker so ga spravili iz Londona in
vpokojili. Sedaj je položaj tak, da Pašićeva
vlada nima večine. Toda položaj se mora iz-
jasniti, ker vodi Radićeva stranka negativno
politiko. Ako bi bil Radić v parlamentu, bi se
Pašićev kabinet ne mogel niti kratko časa
več držati. Sedaj je glavna naloga Pašića, da
prepreči sprejem dvetretjinske večine. Zato je
verjetno, da ostane Pašićeva vlada na krmlu
do sprejetja ustave. Pašića posebno podpira
Svetozar Pribičević, o katerem je znano, da
se tudi hoče za vsako ceno obdržati na vladi.
Kriva vsega tega je Radićeva stranka s svojo
abstinenco. Res je sicer, da so v radikalnem
in demokratskem klubu struje, ki so proti
skrajnemu centralizmu. V demokratskem klubu
se zbirajo taki poslanci okoli profesorja
Kumanudija, v radikalnem klubu pa vodi opo-
zicijo Stojan Protić. Dasi je bil Radićev od-
poslanec dr. Basariček pri vseh parlamentar-
nih skupinah, kakor tudi pri Pašiću in drugih
voditeljih strank ter je izjavil, da bi Radićevci
gotovo prišli v konstituantu, ako se odpravi
prisega, ki je nemoralna — ki prejedira
princepe njihovega stališča napram obliki
države, vendar niti radikale, niti demokrati
niso voljni odpraviti prisege, ker bi to preveč
koristilo Radićevcem, komunistom, Jugoslo-
vanskemu klubu in ostalim opozicijskim
strankam. Če Radićeva stranka ne bo hotela
položiti prisege, bo podpirala to, kar žele de-
mokrati in radikali.

Dr. Tunić v verifikacijskem odboru.

Belgrad, 22. januarja. (Izvirno) Poslanec
Tunić, član Jugoslovanskega kluba, je prišel
v verifikacijski odbor kot Protićev namestnik,
ker je Protić odločil svoje mesto v tem odboru.

Iz konstituantne.

Belgrad, 22. januarja. (Izvirno) Danes
ob 3. popoldne se je pričela seja odbora za
izprijembo poslovnika. Ob času, ko to poro-
čam, seja še ni končana. Misli pa se, da se bo
seja nočjo definitivno završila. V ponedeljek
popoldne bo seja ustavotvorne skupščine.

Francoška pomoč Avstriji.

LDU Pariz, 22. jan. (DunkU) »Echo
de Paris« javlja, da je francoska vlada za
pariške konference izdelala pozitivne
predloge v svrhu pomoči Avstriji. Francija
bo stavila Avstriji na razpolago žitne pre-
bitke in ji bo tudi dovolila več milijard.

LISTEK.

Fran Radešček:

Preko Albanije.

(Dalje.)

Kmalu je naju Arnaut dohitel. Sladko
se zasmije in v slabi srbsčini se nama po-
nudi, da bo on zaklal jagnje, samo kožo
naj mu dava. Obljubil sem mu tedaj na svo-
jo odgovor, da bo dobil kožo.

Že od daleč smo videli veselo plapol-
ajoč plamen našega ognja na ledini poleg
železniškega nasipa.

Tovariši so nas že nestrpno čakali.
Praščice se je že vrtel na ražnju in kahal
se je tudi čaj. Albanec, ki je prišel z na-
ma, se je takoj vrnil na svoj posel in moj-
strsko izvršil obsodbo nad jagnjetom, ki
se je pridružil na ražnju že skoraj pečene-
mu praščiku. Tudi kruh je medtem že bil
prinešen iz Prištine.

V Prištini.

Toda, glej smole! Komaj je bila lepo
dišča pečenka vzeta z ognja, že pride po-
velje, da naj se prtljaga iz vagonov naloži
na vozove, ker bomo odrinili v Prištino,
odkoder je že prihajala nepregledna vrsta
arnavtskih voz, večinoma dvokolnic.

Tovarenje je šlo še precej hitro izpod
rok in kmalu so se premaknili vozovi po
blatni cesti k Prištini. Par vozov je še osta-

Verski poduk v primorskih šolah.

Liberalni italijanski učitelji proti.

Kakor znano, italijanski ljudskošolski
zakon izločuje verouk iz šole. V Primorju
za ta način vzgoje ljudstvo nima smisla.
Saj celo Italijani iz kraljestva čedaljebolj
vidijo, kam jih je privedla brezverska
vzgoja otrok. Toliko manj se morejo zanjo
ogrevati Primorci, ki so živeli pod avstrijsko
upravo, kjer je šola daleč nadkriljevala
italijansko, čeprav je pouk slonel na ver-
skonravni podlagi. Primorci pač ne žele,
da bi se razpodelila tudi pri njih tista iz-
priena mladina, ki označuje laško ulico.

Vlada je to uvidela in je te dni dala
naredbo, da se ima v Beneški Juliji v šolah
vzdržati, oziroma zopet uvesti versko-
nравstveni pouk skupaj z verskimi vajami
po istih načelih, kakor je to bilo v Avstriji.
Prebivalstvo je to z veseljem pozdravilo,
vsaj še največji svobodomislci rajši vidi-
jo, da se njihovi otroci versko vzgojujejo,
nego da rastejo brez takega pouka.

Obsodba Moskve.

Kakor znano, je lani jeseni na Murmanu
tajnostno izginil francoski komunistični de-
legat Lepetit, ko se je hotel vkrcati na-
zaj v domovino, odkoder je bil prišel v Ru-
sijo proučevati razmere. Ljudski glas pravi,
da ga je Lenina vlada dala ubiti, da se
tako iznebi svojega obtožitelja pred Evro-
po, ker Lepetit ni zamolčal, da je od
boljševiškega režima dobil najslabše vtise.
»Le Libéraire« priobčuje zdaj pismo ko-
munističnega delavskega voditelja, dati-
rano na železničarski sindikat v Parizu
28. julija 1920. l., ki ga je nekdo sedaj pri-
nesel v Francijo. Slove:

»Prvi vtis je ta, da se voditelji boljšev-
izma na vso moč prizadevajo inostranim
delavskim delegatom pokazati le ugodne
strani njihovega sistema, skrbno skrivajoč

Toda kdo je proti? Kdo drugi nego
italijansko svobodomiselno učiteljstvo! To
se je preteklo nedeljo zbralo v Pulju in
sklenilo sledečo resolucijo: »Učitelji istr-
ske učiteljske zveze (sekcija Pulj) prote-
stujejo zoper vladno odredbo, ki je brez
pametnega vzroka (!) uvedla obveznost
verskega pouka in verskih vaj v smislu
avstrijskih postav in avstrijskega duha (!),
ki je v kričečem nasprotju z duhom itali-
janskim. Zahtevajo in se bodo do konca
borili, da se ta odredba ukine. Sklenejo,
da se ne bodo tudi v bodoče udeleževali
verskih vaj, tudi ne šolske molitve.«

Slednje kaže tembolj o veliki kriča-
vosti, ker jih niti laški zakon niti nova
naredba k temu ne silita. Ampak oni so
pač morali pokazati, da so svobodomi-
slni! Upati je, da se vlada teh gospodov ne
ustrši.

Obsodba Moskve.

dno, kakor se prizadevajo, da ne bi neizo-
braženo rusko ljudstvo čitalo ničesar dru-
gega kakor izključno boljševiško literatu-
ro. Nato opisuje Lepetit podrobno po-
ložaj v Rusiji in pravi, da so mesta, v ka-
terih je bil, enaka grobiščem. »Srce se krči
ob pogledu na toliko bedo.« Dalje pravi:
»S stališča političnega in intelektualnega,
imajo v Rusiji samo boljševiki pravico iz-
raziti svoje mnenje, tako da nimamo dik-
tature proletariata, ampak diktaturo boljševikov. Ne glede na vso propagando in
strahovito moč organizacije, ne bi bili boljševiki
mogli obvladati razuma mas, če bi
bili dovolili nasprotno kritiko. Oni ne te-
rorizirajo z monopolom tiska samo naspre-
tnikov, ampak tudi lastne pristaše. To je
ena najgrših strani njihove revolucije.

Europa pleše nad svojim grobom.

Spričo tožb Nemčije, da ne morejo pla-
čati vojne odškodnine, priobčujejo francoski
listi iz »Berliner Tageblatt«, da še nikoli v
Nemčiji ljudje niso tako plesali kakor zdaj.
Cene za to zabavo so neverjetne in ljudje jih
plačujejo. Plesalki Hadge in Biller dobivata
10.000 mark mesečne plače, Berta de Brun
15.000, Anita Berber, Ernst Matrens, Kati
Stern vsak po 20.000, Anita Dickstein 30.000,
lady Sacharet, ki te dni pride v Berlin, ne
pleše izpod 60.000. Za plesne vaje se je pla-
čalo leta 1914 v Berlinu za uro 7 mark 50 fe-
nigov, leta 1918 20 mark, danes 50, v kvartiru

diplomatov, »West« pa 100 mark. Preje so
se eksotični plesi izvajali največ samo v
»Apollo«, danes pa po vseh restavracijah in
pivnicah, da ne govorimo o kabareti. Čisto,
kakor je rekel Rabindranat Tagore: Evropa
pleše nad svojim lastnim grobom kakor nora.
Stvar ima politično stran: Francozje namreč,
ki ravnatako navdušeno plešejo kakor Nemci,
menijo, naj bi Nemci, ki imajo dovolj denarja,
da ga razmetavajo, tudi plačali, kar so dolžni
zaveznikom. — Zato se ti članki pojavljajo
v francoskih listih med političnimi novicami.

Ustanavljajte podružnice „Slov. Straže“!

lo praznih in na teh smo vzeli prostor
»štabni pisarji«.

Lepo z zelenjem okrašeni pečenki na
ražnjih sta dva naša tovariša držala na
vozu kot bojni zastavi, drugi pa so ubrali
glasove v primerno melodijo.

Na vzhodu v mesto in po prišt. ulicah
so nas pričakovale kot nekake »zmago-
valce« gručice ljudi. Nekateri so nas gleda-
li bolj temno, toda na to se nismo ozirali,
posebno pa ne, ker so naši zadnji vozovi
vzbujali smeh tudi pri še tako resnih lju-
dih. Nekaj deklet nam je ponudilo tri ja-
bolke, katera smo takoj nataknili na raž-
nje, kar po srbskem običaju pomenja, da
gredo svatje po ženinovo nevesto.

V velikem nekdanjem turškem po-
slopiu, kjer je bila Kosovska divizijska ob-
last, so nam odkazali prostore. V pritličju
smo zložili prtljago, v prvem nadstropju pa
smo dobili »pisarji« dve manjši sobi, kjer
smo se pripravili takoj k večerji, katere pa
nismo pojedli, temveč smo jo pustili za
drugi dan.

V Prištini sem našel tudi eno sloven-
sko družino, kamor je v začetku vojne pri-
bežala iz Belgrada.

Precej pozno smo polegli po sobah na
trdih tleh.

Nazaj proti Skoplju.

Drugi dan, bila je nedelja, okrog pol-
dne dobimo zopet povelje, da se takoj zo-
pet naloži vsa prtljaga na vozove in od tu

na postajo, ker nas glavni armadni štab
že težko pričakuje na Uroševcu.

Skoraj bi rekel, da sem se že takore-
koč privadil Prištini, zato mi je bila zelo
žal ta naglica. Tudi drugi so se tolažili le
s tem, češ, čim bliže Skoplja, temprej bo-
mo zopet v njem.

Tako se je izvršilo povelje brez odra-
njanja, kakor drugače v vojski sploh ne
more biti.

Končno pozno v noč sme odrinili s
prištinske postaje in smo drugi dan v po-
nedeljek dopoldne prispeli v Uroševac. Tu
je že stal generalov vlak s polno paro.

Generalni štab v vagonih.

Štabni vagoni so se takoj priključili
generalovemu vlaku, v katerem se je eta-
blirala pisarna armadnega poveljstva.

Takoj izza stroja je bilo nekoliko va-
gonov I. in II. razreda, ki so služili kot
spalnice za častnike. Trije vagoni III. raz-
reda so bili namenjeni za pisarne in spal-
nice »pisarjev«. V vagon-furgonu je bila
častniška jedilnica in kabinet za telefon.
Nato je sledil »spalni vagon«, kjer je bila
kuhinja, načelniška in adjutantska pisar-
na in spalnica-pisarna generala Petra Bo-
jovića. V nadaljnjih dveh navadnih vagonih
so bile pisarne raznih oddelkov kot sani-
tetski, ekonomski itd. Izza teh pa so se
vrstili vagoni s prtljago in z arhivom.

Svojo ozko pisarno sem si uredil ko-
tor mogoče udobno. Našel sem dva praz-

Velesrbska ideja.

Združitev vseh Jugoslovancev v eno moč-
no državo je bilo stremenje vseh naših veli-
kih mož naše ožje domovine brez razlike na
strankino pripadnost. To stremenje ne datira
morda šele iz dobe svetovne vojne, marveč iz
časa našega narodnega vstajenja, čeravno so
posamezni prosvetljeni duhovi že mnogo prej
manj ali bolj izrazili proslavljali idejo jugo-
slovanskega ujedinjenja. V širokih slojih na-
šega naroda se je ta misel utrdila v zadnji
balkanski vojni in med svetovno vojno bru-
nila na dan kot val, ki prodre vse ovire.
Najsrečnejše sta mu tedaj utirala pot pokojni
dr. Krek in dr. Korošec, ob pritrjevanju in so-
delovanju celega naroda z uprav majhnimi
izjemami. Ta ideja je tako zdrava in naravna,
da se je morala uresničiti, tudi brez svetovne
vojne, ki je njeno udeležitev samo pospešila.

Danes je ta misel v narodu dobila hud
udarec, kar so pokazale zlasti volitve na Hrvat-
skem. Zakaj? Tega je kriva velesrbska ideja,
ki dviga zopet svojo glavo. Velesrbska ideja
je po zlomu Avstro-Ogrske izgubila svoj po-
let, pa zatrla ni bila. Ni se pojavljala toliko
v politiki, kakor v upravi in to je zdrav na-
rodov instinkt takoj začutil in reagiral; žal
ne samo proti velesrbski ideji, ampak tudi
proti zdravi misli ujedinjenja vseh Jugoslova-
nov. Politični in upravni centralizem v bistvu
ni nič drugega, nego ustvarjanje velesrbskega
imperializma. In ta je dinamit za našo drža-
vo, vsled česar se SLS stranka tako dosledno
in vztrajno bori proti njemu. Limati in utrje-
vati državo s centralizmom se pravi prega-
njati hudiča z belcebubom.

Kdor količkar pozna zgodovino srbskega
naroda, se ne bo čudil pojavu velesrbske ide-
je med Srbi. Misel ujedinjenja vseh jugoslo-
vanskih plemen kot enakopravnih delov Ju-
goslavije ali kakor jo že hočemo imenovati, je
med Slovenci prej dozorela kakor pri Srbih in
zgodovina je srbsko plemo v tem oziru tako-
rekoč prehitela; prodrla bo pa tudi pri njih,
prej ali pozneje, žal morda še le po hudih,
nepotrebnih notranjih borbah. Znak velesrb-
ske miselnosti je, ako imenujejo centralisti
avtonomistične stranke separatiste, nasprotni-
ke Srbov, protidržavni element in Bog ve, kaj
še vse. Kdor hoče resno državo Srbov, Hrvatov
in Slovencev, ne bo naravnemu razvoju in
medsebojnemu zblizevanju delal sile z nasi-
lnim centralizmom, nasilno in umetno takore-
koč čez noč — samo navidezno seveda — od-
pravljati vse kulturne, gospodarske, jezikovne
in druge razlike med jugoslovanskimi plemi-
ni. Te razlike imajo svoj izvor v sto in sto-
letni zgodovinski ločenosti jugoslovanskih
plemen, še več, celo v zapadni in vzhodni
kulturi kot taki in kdor misli te razlike čez
noč odpraviti s centralističnim sistemom, bo
samo jačil zavest te razlike in povzročal od-
por.

Radićeva stranka, ki stremi po samostoj-

na petrolejska zaboja, postavil ju drugega
vrh drugega izmed sedežev III. razreda, na
njo pa sem montiral piastni stroj. Tako se
življenja, nam je prala. Toda samo izpiranje
hoče. Bolj nerodno je pač bilo spanje na
trdih klopek, toda tudi na to sem se poča-
si navadil, kakor sem se navadil tudi na
neizogibni vojaški »drobiž«. Čim bolj sem
ga »trebil«, temveč ga ga je bilo. Žena ne-
kega mojega tovariša, ki je z možem deli-
la »sladkosti« vojaškega in begunskega
življenja, nm je prala. Toda samo izpiranje
v hladni vodi takemu perilu ne zaleže.

Ker se za denar ni moglo dobiti do-
volj živeža, za bankovce pa sploh nikdo ni
niti prodajal, je načelnik štaba odločil, da
namesto denarja dobimo hrano v naturi. V
ta namen so mene odredili za »komisarja
hrane pisarjev«, v »kuhinjo« pod milim ne-
bom pa smo dobili tri vojake, ki so nas
preskrbeljevali z drvmi in kuhali. V dežev-
nem vremenu pa smo dajali pripravljeno
jed nekemu Turčinu, ki je tu in tam pekel
kruh, da nam je kahal v svoji peči za malo
nagrada.

Borbe pri Kačaniku.

Ker sem bil na ta način popolnoma
oprosčen pisarniškega dela, sem imel do-
volj časa, da sem si ogledal Uroševac in
bližnje okolice. Navadno sem odšel v sme-
ri h Kačaniku na hrib, od koder sem opa-
zoval borbe, ki so se vodile na kačani-
škem klancu in poslušal grmenje topov in
prasketanje pušk.

nosti Hrvatske ni za misleca noben dokaz za to, da je treba političnega in upravnega centralizma za edinstveno državo. Nasprotno! Centralistična in vrhunska še nesposobna uprava je Radičevu stranko rodila, oziroma jo samo ojačila in popularizirala.

Zadnje čase so začele vladne stranke po časopisju strašiti z velerbsko idejo, češ, ali centralistično urejena država ali pa pojdite, kamor hočete! Ta grožnja ne vsebuje sicer niti trohice ljubezni do edinstvene države, niti trohice državotvorne zavesti. Četero nosijo frazerji vsak dan po svojih skučljivih ustih, pač pa dokazuje separatistične, oziroma imperialistične tendence dotičnih krogov v vsej njihovi razgaljeni nagoti. Dokazuje pa tudi njihovo duševno plitvost in politično nerodnost, ker mislijo s tako argumentacijo in s strašilom »avstrijskih plemenskih avtonomije« strahiti v resnici državotvorne avtonomiste, kakor da bi bili ti — politična deca! Čimbolj bo narod politično dozoreval, tem preje bodo sfrčali taki zares ali separatistični ali pa imperialistični elementi s političnega površja.

Podrobnosti o vstaji v Kijevu.

Včeraj so časopisi poročali, da so sovjetske čete zopet zasedle Kiev, ki so ga bile osvojile ukrajinske vstaške čete.

Zdaj se izve, da je bil Kiev padel v roke vstašev, ki so v samem mestu organizirali punt. 10. januarja so se uprli vojski ukrajinske sovjetske armade. Takoj so se jim pridružili delavci, železničarji in kmetje iz bližnje okolice. Vstaši so se najprej polastili arzenala, skladišča municije in okroglih točk. Zjutraj so napadli središče mesta in ob 7. zvečer so se čete, ki so ostale zveste sovetu, morale umakniti. Komisarji so zbežali v Bahmač, severno Kijeva, kjer so čakali okrepljenj iz Moskve.

Položaj je bil tako resen, da so se 12. januarja v Moskvi zbrali vrhovni armadni poveljniki Trocki, šef črežvičajke (izrednega sodnega tribunala) Dzeržinski, komisar za zunanje zadeve Čičerin, predsednik moskovskega izvršilnega odbora komunistične stranke Kamenev, predsednik najvišjega gospodarskega sveta Rykov in še ostali voditelji boljševizma. Lenina ni bilo, ker se zdravi po bombnem atentatu.

Ojačenja so se poslala in danes je nesrečno mesto zopet v rokah boljševikov, ki seveda pridno razstreljujejo svoje nasprotnike in polnijo ječe. Ampak na zelo slabih nogah stoji boljševizem v Ukrajini, to je gotovo.

Nemška iznajdba podmorskih nadčolnov.

Profesor Flamm je v referatu na tehnični šoli v Karlottenburgu poročal, da se je nemški tehnik posrečilo napraviti načrte za podmorske čolne s 5000—9000 tonami, 240 mm topovi in hitrostjo 28 vozlov na uro. Žalibog jih Nemčija glasom mirovne pogodbe ne sme graditi.

Politične novice.

† Zanimivi podatki o † vojvodi Mišiću. »Hrvat« poroča 21. t. m.: »Vojvoda Mišić je bil Jugoslovan v najširšem pomenu besede. Njegovo jugoslovanstvo se ni raztezalo samo na Hrvate, Slovence in Srbe, ampak tudi na Bolgare. On si Jugoslavije ni mogel misliti brez Bolgarije: šele če se Bolgarija pridruži Jugoslaviji, bo ta popolna. Njegova velika duša je prebolela srbsko-bolgarski spor in on bi bil Bolgare sprejel rajši danes nego jutri. V tem oziru je daleko nadkriljeval srbske diplomate in njegovega pogleda v bodočnost ni mogla zatemnjevati mržnja. Ocenjujoč široko jugoslovansko dušo njegovo in zaslug, ki si jih je stekel za zedinjenje, je »Narodni klub«, ko je vojvoda Mišić obolel, predlagal, naj se njemu in njegovi siromašni rodbini pokloni narodni dar. Takratni ministrski predsednik dr. Vesnić je ta predlog odklonil z motivacijo, da vlada sicer na to misli, da pa so še drugi zaslužni generali, ki bi jih bilo tudi treba preskrbeti. Škoda, da se predlog »Narodnega kluba« ni sprejel, ker bi bil vojvoda še, ko je bil živ, siguren, da mu rodbina ne bo stradala.« — Tako je dr. Vesnić »državotvorni« kabinet skrbel za enega največjih sinov srbskega naroda! (Primerna snov za »Jutro«!)

† Napetost med demokrati in radikali. Demokratski klub je pred par dnevi sklenil na svoji seji, da od svojega programa glede agrarne reforme ne bo niti najmanj odstopil in da v tej stvari ne bo delal nikakih kompromisov. S to izjavo pa nikakor niso zadovoljni radikali, ki imajo sedaj ta resor in pišejo na uvodnem mestu v »Samoupravi« o tem sledeče: »Gospodje demokrati naj nikar ne mislijo, da bomo njih slepomiselnost še dolgo mirno dopustili; bilo je tega že dovolj in enkrat se mora narediti konec delovanju onih ljudi, ki se igrajo s to državo. — Da, mi smo voljni, da v interesu dežele popustimo v mnogih vprašanjih glede ustave demokratom. Ali sporazum ne obvezuje samo nas, da smo popustljivi in obzirni, temveč velja istotake obveze tudi za drugo stran. Gospodje demokrati naj se nikar ne

domišljajo, da bomo mi z ozirom na kompromis glede ustave tako plesali, kot bodo to oni hoteli.« — Slaba zveza!

† Angleži o dr. Mahničju. »Catholic Times« objavlja daljši članek o pokojnem škofu dr. Mahničju. Ocenjuje njegov pomen kot religioznega filozofa, največjega protivnika modernega poganstva in početnika jake kat. organizacije med Jugoslovani. Razpravlja o njegovi trdni veri v novo državo in bratstvo s Srbi. Naposled omenja njegov junaški boj za pravice hrvaškega naroda nasproti Avstriji in Italiji. »Bil je popoln in iskren, sijajni primer jugoslovanskega duhovnika.« (1. jan. 1921.)

† Polom »narodne cerkve« na Hrvatskem. »Narodna cerkev« na Hrvatskem, na katero so jugoslovanski demokrati polagali tako velike nade, je doživela polom. Ne samo, da se reški kapucini, ki so s to nesrečno akcijo začeli, polagoma vračajo v katoliško cerkev, zdaj je tudi voditelj pokreta, župnik Zagorac, doživel popolni fiasko. Ta je hotel iz svoje župnije Koprivnice stvoriti centrum akcije, vodil boj zoper zagrebskega nadškofa in se ni dal iz svoje župnije klub vsem suspenzijam izriniti. Ko je vendarle moral iti, sta poskušala tam svojo srečo gg. Tomac in Vidušić, znana pokretaša narodne cerkve. Zdaj je tudi nje doletela ista usoda. Ogromna večina Koprivničanov je ostala verna Cerkvi in tako sta se zdaj tudi Tomac in Vidušić morala umakniti in prenesti sedež »reformirane katoliške hrvaške cerkve« v Zagreb. Koprivnikar je bila »narodna cerkev«, obsojena na katoliško cerkvijo in se za kandidata imenuje g. župnik Pavunić, ki je prvi na kandidatni listi zagrebskega nadškofa. Kaj drugega ni bilo pričakovati, ker spriči enotnosti Cerkve, kakor je danes izvedena, je vsaka taka akcija kakor je bila »narodna cerkev« obsojena na smrt ali pa na brezpomembno življenje. Najbrž pa bodo vsi imenovani gospodje izpovedali v doglednem času svojo zmoto in se vrnili v Cerkev.

† Prevelika vnema za dobro stvar človeka časih spravi v blamažo. To resnico so gotovo občutili na sebi pri »Jutru«, ko so včeraj čitali uvodnik, v čast umrlemu vojvodi Mišiću v »Slovenca«, katerega so isti dan, preden je članek izšel, napadli, da ni rajnika primerno počastil. — Potrpljenje je božja mast, kakor pravi modri pregovor, ki bi naj ga naši ultrapatrioti večkrat upoštevali.

† Nemci za našo državo. Odkar je v Nemški Avstriji na dnevnem redu popoln gospodarski polom in valuta tam rapidno pada, so Nemci in nemčurji na severni državni meji mahoma spremenili svoje nazoriranje. V onih kotih, kjer je razmejitevna komisija posamezne kose naše zemlje nameravala priklopiti Nemški Avstriji, so celo Nemci hodili prosit komisijo, naj jih vendar za Boga milega ne odtrga od Jugoslavije. Sedaj so vsi naenkrat »navdušeni Jugoslovani«.

† Vojvoda Mišić.

LDU Belgrad, 21. januarja. (ZNU) Angleški častniki so položili na Mišićevo krsto venec z napisom: »De la part des camarades des armées britanniques«. Belgrajska občina je položila venec z napisom: »Našemu heroju in vojvodi občina beogradska«. Belgrajska občina je sklenila, da pokoj. vojvodi zgradi grobnico.

LDU Belgrad, 21. januarja. (ZNU) Za načelnika glavnega generalnega štaba bo po vsej priliki imenovan vojvoda Petar Bojović, komandant prve armijske oblasti.

LDU Praga, 21. januarja. (CTU) Ko je dospela vest o smrti načelnika generalnega štaba zmagovite jugoslovanske armade Mišića, je češkoslovaški minister za narodno brambo general Husak poslal jugoslovanskemu ministru za vojno in mornarico tole brojavko: »Češkoslovaška armada je z najglorijoznejšim žaljem prejela poročilo o smrti vojvode Mišića. Znanje so ji ogromne zasluge Mišićeve in zmagovito vodstvo pobratimske armade in njegova zmaga za svobodo naših narodov.«

LDU Belgrad, 22. januarja (ZNU) Pogrebne svečanosti po pokojnem vojvodi Živojnu Mišiću so se pričele točno ob 10. dopoldne. Krsto s pokojnikom so položili na voz načelniki generalnega štaba in generali v spremstvu vojnih akademikov. Sprevod se je razvil nastopno: Na čelu so nosili križ, nato je korakala godba kraljeve garde, vojni akademiki, gojenci podčastniške šole, eskadron konjice, pevsko društvo »Obilič«, invalidi, dobrovoljci, dijaki, duhovništvo, 4 častniki z odlikovanji pokojnika, voz s krsto, za njim pa ministri, generali, narodni poslanci itd. Ko je sprevoz prišel pred kraljevi dvor, je pristopil regent prestolonaslednik Aleksander in spremstvu generala Živkovića in dveh adjutantov. V cerkvi so čakali na sprevoz princesa Jelena, bivši min. predsednik dr. Vesnić, min. predsednik Nikola Pašić, italijanski konzul in zastopniki diplomatskega zbora. Italijanski vojni ataše je položil na krsto palmo. Po cerkvenem obredu je govoril v slovo pokojniku patriarh Dimitrijevič. V imenu vlade in vojske je govoril general Jovanović, za njim pa predsednik konstituante dr. Ribar. Ko so krsto prenesli iz cerkve, je govoril ministrski predsednik Pašić in drugi. Zatem so se pogrebne svečanosti nadaljevale.

Strašen umor na Gorinjskem.

Na Hudem v kovorski župniji pri Trzinu je v veliki kmetijski hiši sama stanovala vdova Jera Fajfer. Vsako nedeljo se je sestala s sestro Ano, ki je eno uro proč omožena; šli sta si tako daleč nasproti, da sta se srečali. Zadnje nedeljo (16. jan.) Jere ni bilo. Ker se je mračilo, je Ana šla na svoj dom. V torek 18. t. m. jo je šla Ana obiskat, pa je ni nikjer našla. Iskali so jo blizu in daleč oроžniki in drugi ljudje. Našli so jo šele v petek 20. t. m. v kleti zakopano — obglavljeno. Orožnik je z bajonetom pretipal tla in jo zasledil. Na truplo so bile najprej lepo položene deske, nato slama in na slami jabolka. Kot sumljivega so takoj prijeli 23 letnega sosedovega sina Jožeta Zupana, p. d. Puštenjakovega. Na oblasti in sorodnike so jela prihajati pisma v imenu rajnice, v katerih je bilo povedano: Vse moje premoženje naj dobi Puštenjakov Jože, kateremu je bil boter moj mož, katerega sem jaz zastupila in zato ubežala... Vsa ta pisma je seveda pisal morilec sam. Nesrečno ženo so 21. t. m. na željo sorodnikov pokopali na Brezjah pri Mariji Pomagaj.

Dnevne novice.

— Osebnosti. Vodja licejske knjižnice v Ljubljani dr. Avgust Žigon je imenovan za ravnatelja iste knjižnice v VII. činovnem razredu. — Okrajni tajnik pri civilnem komisariatu v Prekmurju Franc Babič je na lastno prošnjo premeščen k okrajnemu glavarstvu v Mariboru.

— Umrli je v deželni bolnici v Ljubljani g. Franc Kerč, p. d. Brinovec, posestnik, gostilničar in bivši župan na Viru pri Domžalah. Dosegel je starost 77 let. Naj počiva v miru!

— Vpliv škofovske prepovedi nedostojnih plesov na Francoskem. Francoski škofje so izdali okrognico zoper nespodobne ples. Na to zdaj »Akademija francoskih mojstrov plesa« objavlja odgovor, kjer v zelo spoštljivem tonu izjavljajo, da so škofje zamenjali decentni »fox-trot« z »shimmyjem«, ki je res grd, nizkoten in vreden vsake obsodbe. Izjavljajo, da noben učitelj plesa tega plesa ne bo učil in obsojajo vsako vrsto nedostojnih plesov, ki so znak estetičnega in moralnega propadanja dela sodobne družbe.

— Vsa društva, ki prirejajo koncerte, kakor tudi ljubitelje prave umetnosti, opozarjamo na krasne in umetniško dovršene slovenske kompozicije — Marij Kogoj: »Troje« solo-spevov. — Dobe se v vseh knjigarnah po zelo nizki ceni 12 kron.

— Mariborski vladni komisar g. Ivo Poljanec je prevzel 17. januarja posle vodstva mestnega magistrata.

— Dva pogodbeni urednika-stenografa s prejemki X. odnosno XI. čin. razreda drž. uradnikov išče »Dopisni urad deželne vlade za Slovenijo« za svojo podružnico v Mariboru. Predpogoji za vsprejem so: Vsaj srednješolska izobrazba ali tej odgovarjajoča splošna izobrazba, nadalje popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in slovenske in nemške stenografije. Znanje še drugih jezikov daje prednost. Ustmene ali pismene prijave je nasloviti do 5. februarja t. l. ali na Dopisni urad v Ljubljani (vladna palača) ali na podružnico Dopisnega urada (poštno poslopje) Maribor.

— Izobraževalni tečaji. SKSZ iz KZ prirediti meseca januarja in februarja celo vrsto tečajev za organizatorje, govornike in ljudske voditelje. Prvi tečaj je bil za Sp. Dravsko dolino 17. jan. v Rušah, drugi za gornji del Slov. goric dne 19. januarja v Jarenini. Prihodnji teden bodo enaki tečaji: 24. v Ptuj, 25. v Ormožu, 26. v Ljutomeru in 27. v Gornji Radgoni. Meseca februarja bodo tečaji v Slov. Bistrici, Marenbergu, Sv. Križu, Sv. Lenartu itd. Tudi v celjskem okrožju se vršijo enake prireditve.

— Tudi naša meja na severu — nesrečno urejena. Iz Švedne nad Mariborom se nam poroča, da je razmejitevna komisija odtrgala od slovenskega telesa velik del popolnoma slovenske župnije Sv. Duh na Ostrem Vrh, del župnije Sv. Jurija ob Pesnici, velik gornji del Švedne in celo več hiš št. Ilja v Slov. goricah.

— V Mariboru se širi slovenska posest. Slovenski trgovci Jos. Serec je kupil veliko hišo vinotrčca Hausmaningerja na Aleksandrovi cesti za 1.900.000 K. Hišo trgovca Kokoschinega pa je kupila družba I. N. Šoštarica et Comp. za približno 2 milijona K. Cena hiš je zadnji čas nekoliko padla. Tudi vrednost posestev pada.

— Grajska klet v Mariboru. Vinotrčec in kavarinar Gj. pl. Valjak, rodом Hrvat, pripravila veliko vinsko klet a la Rotovška klet na Dunaju. Klet bo zelo moderno urejena in bo cela preuredba brez inventarja stala okoli 900.000 K. Klet bo kmalu otvorena. Grad je last barona Twickela.

— Kako v Mariboru Nemci optirajo. Dosedaj je v Mariboru in okolici optiralo za N. Avstrijo kakih 40 oseb. Značilne osebnosti so med temi: dr. Mravlagg, rodbina vinotrčca Pugetl in stavbenik-arhitekt Friedringern. Vsi drugi so več ali manj bivši avstrijski oficirji.

— Mezdno gibanje v Trbovlj. h. Včeraj sta se oglasili pri vodji deželne vlade za Slovenijo dr. Leonidu Pitamicu deputacija Trboveljske premogokopne družbe in deputacija rudarjev. Obe deputaciji je sprejel vodja dr. Pitamic. Deputacija Trboveljske premogokopne družbe kakor tudi deputacija delavstva sta se pritožili in protestirali proti sklepom ministerialne komisije, ki je določila nove mezde za trboveljsko delavstvo. Zastopniki družbe so poudarjali, da bodo po novih mezdah prejemki rudarjev v Trbovljah veliki: večji kakor prejemki rudarjev v Velenju; delavci pa so zopet poudarjali, da so z odredbami ministerialne komisije precej prikrajšani. Trboveljska premogokopna družba je razen tega protestirala proti formalnemu postopanju ministerialne komisije, ker je v Trbovljah vršila revizijo in zasliševala družine funkcionarjev, ne da bi bilo pri tem navzoče tudi ravnateljstvo. Vodja deželne vlade dr. Pitamic je obema deputacijama izjavil, da nima deželna vlada prav nobenega vpliva na ministerialno komisijo, ker je popolnoma avtonomna. Trboveljska premogokopna družba kakor tudi delavstvo se bosta pritožila proti postopanju ministerialne komisije na ministerstvo. — LDU.

— Zlobnost ali kali? Kakor posnema mo po neki došli nam dopisnici, je prejel neki naš naročnik v Šmihelu pri Novem mestu v »Slovenčevem« ovitku — »Zerjavovo« »Jutro«, »Slovenca« pa seveda ne. Kdo si je izmislil to neslano šalo, bo lahko preiskovalo poštno ravnateljstvo, »Jutrovcem« pa resno svetujemo, naj s tovrstno agitacijo za svoj list v lastno korist več ne poskušajo.

— Otroka sežgali. Brivec Franc Apačnik v Studencih pri Mariboru je imel ljubavno razmerje z vdovo železničarja Rozalijo Kramaršič, ki ni ostalo brez posledic. Leta 1919. so sosedje opazili, da ni vse v redu, a ker je v kritičnem času odšla vdova na Apačnikov dom, si ni nihče ničesar slabega mislil. V resnici pa je vdova v zvezi z neko babico, ki je bila že večkrat predkaznovana, in s pomočjo Apačnika polila novorojeno dete s špiritom in zažgala. Pred kratkim sta se vdova in brivec vsled nastalih preprirov razšla. Vdovi je bilo hudo in pred par dnevi je poslala k brivcu svojo hčerko iz prvega zakona z večjo vsoto denarja, ki ga je dolgovala brivcu, zahtevajoč, da vrne on verižico in uro njenega pokojnega moža. Brivec je hčerko dejansko napadel in nagnal. Deklica, ki je vedela za materin zločin, je iz maščevalnosti sedaj ovažila oba, mater in brivca. Aretirali so brivca, vdovo in babico ter jih izročili sodišču.

— Ženske bolezni. Profesor Breisky v Pragi, odlični zdravnik za ženske bolezni, potrjuje, da »Franz-Josef«-grenčica tudi pri daljši porabi večkrat že v malih množina izbornu učinkuje. 4356

Primorske novice.

Podrobnosti o slovesu Gabrijela D'Annunzia. D'Annunzio je torej že zapustil Reko in sicer 18. t. m. na osebнем avtomobilu. Spremljal ga je en vojaški avtomobil in en kamion s prtljago. Te je poet odnesel celih 47 zabojev! Na Opčini so ga čakali mnogobrojni tržaški njegovi častilci, med njimi največ dam, toda D'Annunzio jo je drvil po proseški cesti s tako hitrostjo, da dame svojega ljubljence niso mogle pozdraviti. V bojih z vladnimi četami je bilo na obeh straneh 50 mrtvih in 205 ranjenih.

Za vzpostavitev rednega telefonskega, telegrafskega in pismenega prometa z Jugoslavijo se nujno zavzemajo italijanski ržaski listi. Stvar je gotovo velevažna in je želeli, da naša in italijanska vlada to vprašanje čimprej vredita in rešita.

Ljubljanske novice.

Ij Ljudski dom. Pri današnji prireditvi rokodelskih pomočnikov poje g. V. Rudolf kuplet: »Lipe se ženi«. Vstopnice se dobivajo dopoldne od 10.—12. ure v Rokodelskem domu, zvečer pri blagajni v Ljudskem domu.

Ij Rokodelski zbor. Danes ob 11. pevška vaja za moški zbor. Nujno!

Ij menovanje. Profesor inž. Jaroslav Foerster je imenovan za oddelne ga predstojnika višje gradbene šole na Državni obrtni šoli v Ljubljani.

Ij Poroči se danes v trnovski cerkvi g. I. Poreber, mizar, z gđ. Lojziko Skubic. Obilo sreče!

Ij Hišni posestniki in trgovski prestori. Poverjeništvu za socialno skrb je povabilo gremij trgovcev v Ljubljani, naj zavzame svoje stališče napram zahtevi hišnih posestnikov, po kateri naj bi se jim obrtni in poslovni prostori prepustili po novi stanovanjski naredbi v popolno... obodno razpolaganje. Gremij trgovcev se izjavil, da tej zahtevi hišnih posestnikov pod nobenim pogojem ne more ugoditi, ker bi bile posledice naravnost katastrofalne za trgovce. Gremij trgovcev sicer uvideva težavni položaj hišnih posestnikov, radi česar predlaga, naj se jim dovoli povšanje najemnine za poslovne prostore na največ 100 % predvoine najemnine. LDU.

Ij Mila zima. Jeseni so prorokovali na podlagi raznih znakov na živalih, da bo letos huda zima, toda zima je izredno mila. Namesto da bi bil sedaj najhujši mraz in obilo snega, je pravo pomladno vreme brez snega. Včeraj popoldne so se čebele, ki so sicer zelo občutne proti mrazu, veselo prale na solncu pred panji, na ljubljanski trg so prinesli že zvončke, cvetje rese in druge pomladne cvetice.

Ij Umrli so v Ljubljani: Marija Mestek, posestnica, 82 let. — Zofija Pregl, zasebnica, 79 let. — Fran Debevec, pis. ravnatelj, 52 let. — Marija Šircelj, žena umir. žel. revidenta in posestnika, 63 let. — Ivan Verhunc, trgovec, 36 let. — Julija Črnač, žena nadučitelja, 50 let. — Fran Alič, obč. ubožec, 74 let. — Rudolf Vertnik, čevljar, 57 let. — Ludovik Verdnik, vevljarski delovodja, 36 let. — Josip Kodrin, novorojenec, 18 dni. — Fran Možina, policijski agent, 42 let. — Ivan Okorn, kurjač, 73 let.

Ij Ljubljanski trg. Mesni trg je dobro založen. Cena slanini je nekoliko padla. Na debelo se že kupi v prvovrstni kvaliteti po 46 K kg, riba in sal 48 do 50 K kg, mast 52 do 54 K. Prašičje meso je ostalo na ceni 30 in 32 K za kg. Telečje meso se stalno drži na ceni 20 in 22 K. Med ljubljanskimi mesarji in mestnim tržnim nadzorstvom se razvija zadnje tedne huda borba za podraženje govejega mesa. Mesarji se opirajo na dejstvo katastrofanega padanja cen svežim kožam od 50 K na 26 K za kg, ter padanju ceni loja. Interesente se opozarja, naj v lastnem interesu ter v interesu slovenskega konsumenta to nastalo krizo v mesarski obrti, ker bo trajala le kratek čas, mirno prenašajo. Dovoljenje podraženja bi izzvalo v najkrajšem času zapetno podraženje. Ker moramo smatrati goveje meso za kruhom kot najvažnejši konsumni artikel, se mora storiti vse, kar mogoče, da se lahkomo miselno ne navija cen. Padanje cen živi teži po zunanjih trgih je po došlih poročilih z nastopilo in je naravna posledica težkemu padcu cen kož. Pričakovati je torej v najkrajšem času zjednačenja, tako da bo mogoče mesarjem s primernim dobičkom v polni meri nadaljevati obrate. Nakupovanje goveje živine za izvoz seveda v veliki meri zavira padanje cen živi teži, ker izvozniki lahko dražje kupujejo, zato se razvija padanje cen živi teži nekoliko počasneje in po raznih trgih različno. V interesu konsumenta kakor tudi mesarja-obrtnika je, da tiščimo z vsemi sredstvi cene navzdol ter s požrtvovalnostjo prenašamo krize. Ako bi vsako nastalo krizo hoteli poravnati s takojšnjim podraženjem blaga, bi izzvalo to kompletno anarhijo v cenah ter bi tudi mesarju-obrtniku škodovalo. Ljubljanski mesarji se morajo zavedati, da bi sledila podraženju mesa za ljubljansko mesto takoj cela dežela. — Drobica 18 K, samo jagjetina 24 K. Perutnine prihaja manj na trg. Divjačine in rib ni. — Na sadnem trgu prevladuje južno sadje. Oranže po kvaliteti od 5 do 12 K kg; 10 in 12 K se plačujejo samo najfinejše vrste. — Jajec je sedaj na ljubljanskem trgu čez potrebo. Plačujejo se po 3 K. Nadaljnega padca cene je pričakovati. Zelenjave je na trgu za vsakdanje potrebe dovolj. Na Pogačarjevem trgu se dobijo prvovrstne karfijole, kot redkost ljubljanskega trga. — Mlevski izdelki so ostali na prejšnji ceni. Moka 0 18 K. — Specerijsko blago kaže le prav lahke spremembe cen.

Ij Tedenski zdravstveni izkaz mestne občine ljubljanske. V času od 9. do 15. januarja je bilo rojenih 28 (17 moških in 11 ženskih), med temi 3 mrtvorojeni. Umrlo pa jih je v istem času 26 (9 moških in 17 ženskih). Javljena sta bila dva slučaja nalezljivih bolezni.

Ij Izgubila se je srebrna ovratna verižica. Ker je drag spomin, se prosi, da jo najditelj odda proti nagradi na Cojzovi cesti št. 1/I. pri Trtnik. (K)

Cerkveni vestnik.

cJezuitska kapela. V nedeljo, dne 23. t. m. popoldne ob 5. uri propoved in litanije. Predmet propovedi: Pošteno znanje pred poroko.

Razne prireditve in objave.

Za plesni venček pev. zbora »Glasbene Matice« dne 29. t. m. vlada veliko zanimanje. Zbor namerava na plesu izvajati »ples Kralja Matjaža« s petjem. Vstopnice se dobe v predprodaji od 25. t. m. dalje od 5.—7. ure v arhivu »Glasbene Matice«. (Soba št. 2.) Vabila so se odposlala le v omejenem številu, vabljeni pa so vsi prijatelji našega zbora. — Odbor. (k)

Prosveta.

pr Koncert »Glasbene Matice« se vrši v ponedeljek, dne 24. januarja 1921 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. Sodelujejo: solistinja kr. opere gđc. Vilma de Thierry (alt), konservatorijski profesor g. Janko Ravnik (klavir) in pevski zbor »Glasbene Matice«. Koncert vodi g. Niko Štrifof. Spored: 1. Ant. Lajovic: Pastirčki. Emil Adamič: Prišla je jesenska noč. Ant. Lajovic: Kroparji. Ples kralja Matjaža. Poje mešani zbor. — 2. L. M. Škerjanc: Beli oblaki, Jesenska pesem. Anton Lajovic: Spleen, Razdvojenost. Poje gđc. Vilma de Thierry. — 3. Josip Proházka: Moravska narodna. Ferdinand Juvanec: Slovenska zemlja. Poje moški zbor. — 4. Emil Adamič: Ah zvonijo... Da imel bi perutničke, Dudeldajčki. Poje ženski zbor. — 5. Janko Ravnik: Melanholijski. V Razkošni sreči. Prišla si... Poje gđc. Vilma de Thierry. — 6. Anton Lajovic: Zeleni Jurij. Kiša. Medved z medom. Poje mešani zbor (alt-solo pri prvi točki gđc. Vilma de Thierry). — Vstopnina: sedeži po 50, 40, 30, 20 in 15 K. Stojišča po 10 in 4 K. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v trafiki v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajni.

pr Risto Savin, nove skladbe. Pri Gorričan in Leskovšek v Celju sta izšla dva zvezka pesmij, skladatelja opere »Lepa Vida« Risto Savina in sicer po pesnitvah Oton Zupanciča. Naročajo se pri založni ali pri vsaki drugi večji knjigarni. 111

Najnovejša poročila.

MUSLIMANI ZA TRIPETINSKO VEČINO.

LDU Belgrad, 22. jan. (ZNU) Muslimani trdno vztrajajo pri svojem sklepu, da je treba pri glasovanju o ustavi kvalificirane večine treh petin poslancev. Muslimani sodijo, da jim je bila z današnjim sklepom odbora za izpremembo poslovnika vržena rokavica. Danes dopoldne je imel muslimanski klub sejo, na kateri je poročal o položaju dr. Spaho. Na jutrišnji seji bo muslimanski klub končno javno sklepal o tem vprašanju.

POGAJANJA Z RADIČEVCI.

LDU Belgrad, 22. jan. (ZNU) Tajnik konstituantne dr. Janjić je po informacijah »Jutarnjega lista« izrazil dr. Basaričku željo, naj bi poslanci Radičeve stranke prišli v Belgrad. Zdi se, da je pogoj za prihod poslancev Radičeve stranke izprememba člena B v poslovniku in položitev prisega brez besede »kralj«. Dr. Basariček je za tem imel posvetovanje s Svetozarom Pribičevićem in Nikolo Pašićem, pri katerem je bil 20 minut.

USTAVA.

LDU Belgrad, 20. jan. (ZNU) Parlamentarni krogi sodijo, da se bo ustavni odbor baval z ustavnim načrtom do konca marca. Razprava o ustavi bi trajala v zbornici štiri mesece. Zatem bi prišel na vrsto volilni red, tako da bi se jeseni vršile volitve za redni parlament.

ZEMLJORADNIKI IN RADIČEVCI.

LDU Zagreb, 22. jan. (ZNU) »Večer« poroča, da se bo vršil v Zagrebu sestanek zastopnikov zemljoradničke stranke in Radičeve stranke, ki se ga bo udeležil tudi kot zastopnik izvenstrankarske skupine dr. Trumbić.

NOVI FINANČNI MINISTER.

LDU Zagreb, 22. jan. (ZNU) Kakor poročajo »Novosti«, je bil na današnji seji demokratskega kluba določen za finančnega ministra Voja Marinković.

Gospodarstvo.

Fr. Zaren:

Gospodarska kriza.

Prve mesece po svetovni vojski je nastalo v trgovini po dolgotrajnem mrtvilo nenavadno življenje. Kljub velikemu sovrastvu med narodi, kljub že takrat velikim valutnim diferencam so se začele premikati ogromne količine blaga v izstradane, izropane in obubožane evropske države. Vendar je nosila ta živahna, nenaravna konjunktura že v svojih početkih kal propada. Ni bila namreč naravna posledica novih razmer, ustvarjenih po novih potrebah in s trdim, solidnim delom, temveč razvila se je na nezdrav način in skokoma. Tisti silni promet z blagom se je moral prej ali slej ustaviti, ker so ga morali plačevati obubožani evropski narodi s svojimi propadlimi valutami in z bistvenim delom svojih preostalih denarnih sredstev, da bi si tako zagotovili vsaj glavne potrebščine in ustvarili vsaj prve predpogoje za urejeno produktivno delo. Tako je razdejala ta nezdrava konjunktura prvih povojnih časov temelje evropskega narodnega gospodarstva. Najhujše je udarila Avstrijo, ki je morala poseči celo po starih umetninah, da si je nabavila vsakdanjega kruha. Gospodarska propast evropskih držav se zrcali najbolj v razmerju njihovih valut napram denarni vrednosti prekmorskih produkciskih dežela in v pasivnosti njihove trgovske bilance.

Prvi predznaki bližajočega se preobrata so se pokazali začetkom spomladi leta 1920., ko je vsa trgovina z Nemčijo mahoma zastala. Povod temu je bila velika ameriška spekulacija z markami, vsled česar je kurz marke naenkrat poskočil. Nemško blago je postalo radi tega predrago za izvoz in se je nakopičilo v skladiščih. Producerski in trgovski utrpli veliko škodo. Cela vrsta podjetij je prišla na kant. Brezposelnost je postala še hujša. Nered v državnih finančnih Nemčije in ogromne pošiljke v ententne države na račun vojne odškodnine so tudi storili svoje.

Ta nemška kriza spomladi lanskega leta, ki se je razširila tudi v Avstrijo in deloma tudi v druge nasledstvene države, je bila že po svojem postanku znak in del svetovne gospodarske krize. Dokler je bila izločena še samo Rusija in Avstrija, se še ni opazilo. Sedaj je pa postalo očitno, da odpada del z delom v svojih ekonomskih temeljih razdejane Evrope kot aktivni faktor iz svetovnega gospodarstva. Kriza se je razširila na vse strani kakor valovi, ako vrže kamen v vodo. Pokazalo se je, kako kompaktna enota je svetovno gospodarstvo, ki ne more izhajati brez nobenega svojega bistvenega dela. Kajti z vzhodno in osrednjo Evropo so odpadli milijoni plačila zmognih odjemalcev za izdelke velikih prekmorskih produkciskih krajev. Tudi v zmagovitih državah, v Franciji in Italiji, so morali omejiti konzum na najnižjo mero. Ravno tako so prišle tudi nevtralne države v težave. Vse to pa je prišlo v trenutku, ko je začela delati ameriška industrija v ogromnem obsegu s sto- in stotisoči delavcev, ki so se vrnili iz vojske. Amerika je računala z neomejenimi potrebami izstradane Evrope. Račun je bil slab, ker niso vpoštevali razmerja med ponudbo in konzumom, ker niso hoteli dovoliti kreditov, ker so izjavili, da sploh niso zainteresirani na Evropi, ker se ni nikjer našlo volje za novo, velikopotezno organizacijo svetovne trgovine. Zmagovalci so mislili samo na sebe in so pozabili, da je svetovno gospodarstvo enota, kjer ne sme trpeti noben del, ako noče trpeti celota.

Tako je prišlo do svetovne gospodarske krize, ki se nahajamo v njej danes. Ogromne množine blaga leže preko morja in ni zanje odjemalca. Bombaž severne Amerike, volna južne Afrike in Avstralije, žito Argentine, čaj Ceylona in sto drugih pridelkov, vse to je danes mrtev kapital, ki obtežuje novo produkcijo in je

vzrok novih težkoč. Ni čuda, da so cene vsem izdelkom tako silno padle.

Leta 1920:	januar	december
1. Beli java-sladkor, fob.	79	30
2. Kuba-sladkor, cif.	72-6	26
3. Kava Santos, sup.	135	65
4. Kakao, ff.	103	42
5. Indijski čaj	15	5
6. Laneno olje	108-6	44
7. Juta	66	39
8. Ameriški bombaž	29-30	12-17
9. Avstralski loj	103	53
10. Baker	118	75

Note na londonskem trgu 15. dne teh mesecev. Cena velja za cwt (50-8 kg) pri sladkorju, kavi, kakao, loju; v angleških funtih (453 g) pri čaju in bombažu; v angleških tonah (1016 kg) za laneno olje, juto, kovine. Cene v markah. Ladje s stotisoči tonami leže danes neizrabljene v pristaniščih. Kako zelo je padla voznina, kaže sledeči pregled:

Leta 1920:	januar	december
Wales-Gibraltar za pre-mog	44	12-6
Sever. Amerika-Rotterdam, premog	22	4-25
Severna Amerika-Italija, premog	24-50	6
Sev. Amerika-Francija, žito	17	7
Bombay-Anglija	147-6	50

Ta nenavadni padec cen je napravil producentom kakor tudi trgovcem ogromno škodo, ki jih je tudi izmodrila. Tako vidimo, da ponujajo danes producenti sami v Ameriki, južni Afriki in Avstraliji Nemčiji kredit, za katerega je prosjačila in moledovala dve leti brez vsakega uspeha. Jasno je danes, da ni drugega izhoda iz sedanjega položaja, kakor da stopijo zopet v normalno zvezo dežele velike produkcije z deželami velikega konzuma. Obrat v svetovnem gospodarstvu se mora zopet začeti in to je tudi edini lek te krize.

g Proti uvozu italijanskega vina v našo državo bodo v nedeljo 23. januarja ugovarjali vinogradniki in vinarji mariborskega in ptujskega okraja. V Mariboru se vrši shod v Gabrinovi dvorani ob pol 10. uri, v Ptuj pa v dvorani minoritskega samostana ob pol 8. uri zjutraj.

g Plačevanje v inostranstvu. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Ekspozitura centrale za plačevanja v inostranstvu v Ljubljani je ukinila svoje poslovanje 20. januarja 1921. Vse posle, ki so v zvezi z likvidacijo centrale za plačevanja v inozemstvu (kontrola izpolnitve obvez, osloboditev položenih garancij po kavcijah ali garancijah pismih itd.) bo od tega dne naprej vršila »Devizna centrala v likvidaciji v Belgradu«. Izvozniki, ki imajo obveznosti, nastale pred uveljavitvijo nove uredbe o reguliranju prometa z devizami in valutami (Ur. List št. 120 z dne 19. oktobra 1920), se pozivljajo, da se v lastnem interesu v vseh teh zadevah obračajo neposredno na »Devizno centralo v likvidaciji v Belgradu« in ne več na tukajšnje ekspozituro za plačevanja v inostranstvu.

g Tečaj za luženje (bajcanje) v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti je priredil v mizarski delavnici na državni obrtni šoli dvadnevni tečaj za luženje, katerega je zaključil v petek popoldne.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psurom. diference v C	Nob. vetrov	Padačina v mm
21./I. 21 h	744.5	1-5	1-2	jasno	—
22./I. 7 h	744.9	— 3	—	megla s.	—
22./I. 14 h	741.8	4-7	1	jasno s.	—

»Družba sv. Cirila in Metod« v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen ustanovitelj, častni član in mnogoletni podpredsednik gospod

Luka Svetec

notar, posestnik, častni član mnogih občin in društev, bivši drž. in dež. poslanec itd.

dne 21. januarja t. l. ob 2. uri zjutraj izdihnil svojo blago dušo.

Pokojsnikov pogreb se vrši danes v nedeljo, dne 23. t. m. ob pol 4. uri popoldne na litjsko pokopališče.

V miru počivaj v slovenski zemlji, za katero si celo življenje neutrudljivo deloval!

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš predobri soprog, oče oziroma brat, stric, gospod

Franč Možina

policijski poduradnik

danes, dne 21. januarja 1921 ob pol 8. uri zvečer, po dolgem bolehanju, previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb nepozabnega ranjkega se vrši v nedeljo 23. jan. ob 2. uri pop. iz hiše žalosti, Skofja ulica 5.

Priporočamo ga v molitev in blag spomin!

Ljubljana, 21. januarja 1921.
Marija Možina, soproga,
Radko in Marjan, sinova.
Vsi ostali sorodniki.

Županstvo v Litiji naznanja, da je notar, gospod

Luka Svetec

častni občan občine Litija, občinski odbornik, bivši deželni poslanec itd.

danes preminul.

Pogreb se vrši v nedeljo ob pol 4. uri popoldne.

Litija, dne 21. januarja 1921.

Anton Zaman,
župan.

Spalne sobe

Ilepo izdelane iz trdega in mehkega lesa, kakor tudi kuhinjsko ali posamezno pohištvo gotovo ali po naročilu pri mizarškem mojstru

IVAN PAITZ

Maribor, Pod mostom 14.

Pozor, igralci! Proda se več dobrih harmonik. Izdelujem nove in sprejemam popravila. — Karl Janc, Cegnarjeva ulica 4, Ljubljana.

Išče **pletilja**, ki bi znala na stroj 8, 5, se **pletilja**, 12 dobro plesti. — Naslov pove uprava „Slovenca“ pod šifro „Pletilja 250“.

Sprejme se **gospodična** v pomoč rejša priprosta matera k 4 otrokom v starosti od 3 mesecev do 7 let. Vprašati: Sp. Šiška 91, II.

Sobo nemebljano event. mebljano išče solidni gospodični za čimprej. Visoka nagrada in najemnina. Ponudbe pod „Nujno 1000“ na upravo.

Stanovanje sredi mesta, obstoječe iz 2 sob, kuhinje in prit. se zamenja tudi z manjšim. Ponudbe pod „Zamena“ na upravnistvo tega lista.

Radi družabnih razmer prodam dobro vpe-
ljano **spedicijsko podjetje**. Naslov uprave pod številko 99.

Pianino, popolnoma nov, krasen glas. se ceno proda. — Vprašati: Ljubljana, Miklošičeva cesta 4, v gostilni.

Brez posebnega obvestila.

Vsem prijateljem in znan-
cem naznanjam v svojem in
v imenu svojih otrok Ane, Bo-
leslava, Ivana in Mladena, da
mi je umrla žena, ozir. mati,
gospa

Julija Črnagoj-eva
roj. Čerinova

danes ob 5. uri popoldne.
Pogreb najne bo v nedeljo
dne 23. t. m. ob pol 4. uri po-
poldne iz hišnice sv. Jožefa
na Vidovdanski cesti na po-
kopališče k sv. Križu.

Naj v miru počival!

Barje, 21. januarja 1921.

Fran Črnagoj,
nadučitelj.

Mest. pogr. zavod v Ljubljani.

Odvetnik

dr. Viktor Ahazhiz

naznanja, da je otvoril svojo odvet-
niško pisarno v Novem mestu, v hiši
gospe Skaberne, I. nadstropje.

Rodbinski landauer rabljen, dobro
ohranjen se ceno
proda. — Vinska veletrgovina Anton
Cervaz, Bruck ob Muri. 70

Kolar dobro izurjen, vešč tudi bolj-
šega dela ter zmožen samostojno
voditi delo, se išče za večje kolarsko
podjetje. Naslov se pošlje v upravi
„Slovenca“ pod šifro „Kolar štev. 236“

Vodovodne cevi v premeru 1 cale
in 1 1/2, cele oddajam
v velikih in tudi najmanjših množinah,
po prav nizkih cenah J. Razboršek,
Šmartno pri Ljubljani.

Inserirajte v Slovencu!

Voščene sveče

zvitke, kadilo, sveče za hišno rabo
priporoča svetar J. KOPAC, Ljub-
ljana, Gosposvetska cesta 90.

Zahvala.

Tekom bolezni, zlasti pa
ob prerani smrti nam vsem
enako dragega gospoda

Viktorja Cukala

trgovca in posestnika na
Gomilskem.

smo prijeli od vseh strani
toliko izrazov resničnega so-
žalja, da se čutimo dolžnim,
vsem, na tem mestu svojo za-
hvalo. Zahvala najprej č. g.
domaćemu župniku Grobel-
šek-u za njegove tolažilne
obiske med pokojnikovo bo-
leznijsko ter za tolažilne besede
ob odprtem grobu; zahvala
tudi preč. duhovniški asis-
tenci ob pogrebu; zahvala
uglednemu sorodništvu za
darovane vence in za požrt-
vovalno udeležbo pri pogre-
bu; zahvala zaslužnemu do-
maćemu učitelstvu, ki se je
udeležilo pogreba s šolsko
mladino, zahvala prostov. ga-
silskemu društvu Gomilsko,
Grajška vas za spremstvo in
za vzorno vzdrževani red;
zahvala domaćemu moškemu
društvu za prekrasne žalo-
stinke, zahvala domaćim de-
klacijam za okitje in vence —
vsem tem in vsem častitim
žalnim gostom kličemo pri-
srčni Bog povrni.

Žalujoči ostali.

Carinsko posredovanje

izvršuje najtočnejše po najnižjih cenah

F. & A. UHER

špedicijsko podjetje

Maribor

Ljubljana

Naročajte „Slovenca“!

Gostilničarji pozor!

Vsled pravočasnega nakupa ponudimo
najboljša bizeljska, sromeljska, pišečka
rudeča in bela

VINA

letnika 1920 in sicer rudeča po 14 do 16
kron in bela po 16 do 18 kron iz kleti v
Brežicah.

„Globus“, trg. družba z o. z.
v Brežicah.

Gradbeno podjetje

ing. Duklič

Ljubljana, Resljeva c. 9.

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Napredaj je izvanredno krasen

bik

čistokrven, montafonc,
krotak, 2 leti star, 560 kg
težak. Proda se le živino-
rejemcem za plemo.

Istotam se prodasta dva lepa
s popolno opremo in
novim dvovprežnim
vozom in novimi dvo-
vprežnimi sanmi, oboje za vprego oslov.
Ogleda se pri Kendovi grajski upravi,
Bled.

Pozor trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej
ima v veliki zalogi in tudi lepe
velour-klobuke

FRANC CERAR, tovarnar v Stobu
pošta Domžale. Tovarna je 7 minut od
postaje Domžale oddaljena. Cene pri-
merno nizke, postržba točna.

Inženier Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni
stavbni inženier

Ljubljana,
Hilšerjeva ulica 44. 7.

Specijelno stavbeno podjetje
za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe.

Izraba vodnih sil.

20 HP motor

na sesalni plin (Sauggasmotor) z novim
generatorjem za 77.000 — prodam takoj.
Obrat 3 krat ceneje kot lokomobila, ca.
140 K dnevno. Najcenejši obrat, Amelin,
Zrinjskega cesta 6, (Pismena vprašanja.)

Hitrotekoče

polnojarmenike

450, 600 i 750 mm

dobavlja takoj

WODAK & PESCHA

WIEN XVIII/1.

Sternwartestr. 25.

Telef. 94070.

Prenosne akumulatorje

za razsvetljavo malih stanovanj, avtomobilov in
kočij, kompletne aparate za sigurno razsvetljavo v
gledališčih, kino, tovarnah in milnih, (kakor tudi
ročne svetilke), dobavlja in montira

„MUNJA“ D. D. ZAGREB
TRG I. broj 9.

Brzojavni naslov: Munja-Zagreb.

Telefon: 7—38.

450 hl. izvrstnih vin

letnikov 1917, 1918 in 1919, belih in rudečih v jakosti od
8 do 12 stopinj takoj za prodati pri slovitem vinogradniku
E. PRESECKI, SAMOBOR (Hrvatsko)

TVORNIČA KEKSOV, PREPEČENCEV, OBLATOV IN VEFELJNOV

V. BIZJAK IN DRUG

ROGAŠKA SLATINA

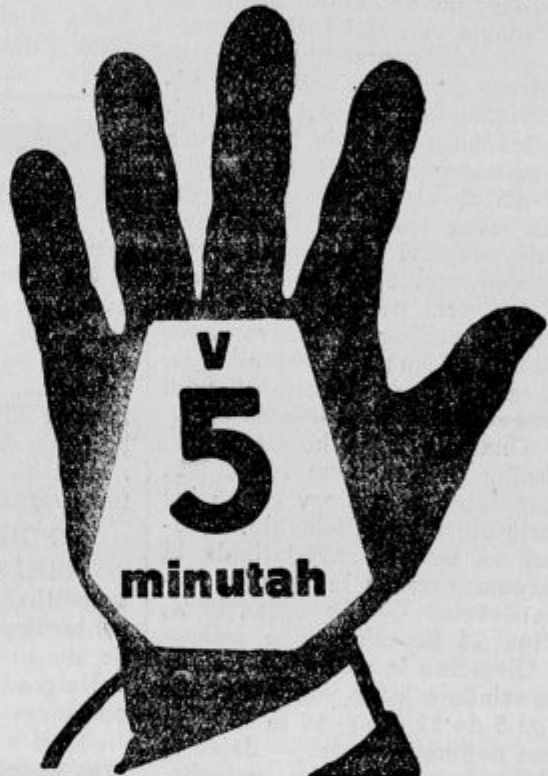
priporoča svoje
fine izdelke.

Moramo štediti!

V
5
minutah
si
more
vsak
skuhati
iz
enega
kosa

L
U
R
I
O
N-a

1/4 kg
naj-
boljše
kreme
za
obutev.

SLAVIA

Ivornica
kemičnih
pro-
izvodov
d. d.

ZAGREB

Ilica 213.

Brzojavi:
CEMA-
ZAGREB.

Telefon:
5-46.

Millioni narodnog bogatstva propadaju gubitkom
ovaca, koza i goveda od bolesti **Metilja**.
Sve Metiljeve ovce biće spašene upotrebom.

„DISTOLA“

Isti se može dobiti samo preko apoteke na utvrđene cene. —
Svaki može dobiti besplatne uputstva o lečenju Distolom
od „ISIS“, drogerija na veliko, Beograd, Lovčanska 11.

Akumulatorje sistem „Tudor“

za mestne, občinske in tovarniške centrale, kakor
tudi za male hišne centrale dobavlja, montira in pre-
vzema vzdržavanje

„MUNJA“ D. D. ZAGREB
TRG I. broj 9.

Brzojavni naslov: Munja-Zagreb.

Telefon: 7—38.

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel,
modnih stvari, vezenin, finih žlic, rinčic za čevlje,
zapon, toaletnih stvari, čevljarskih potrebščin in
orodja itd. Za obilen obisk se priporoča trvdka
Jos. Pezelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Najnižje cene na drobno in na debelo

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

posluje začasno v prostorih Zadrugne zveze, Dunajska c. 38/1.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira
vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in
devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne
knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije
pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.

Izplačuje svojim klijentom vsak znesek brez odpovedi v gotovini.